

CE ESTE EDUCAȚIA FINANCIARĂ... DE FAPT?

DE CE BOGAȚII DEVIN ȘI MAI BOGAȚI?

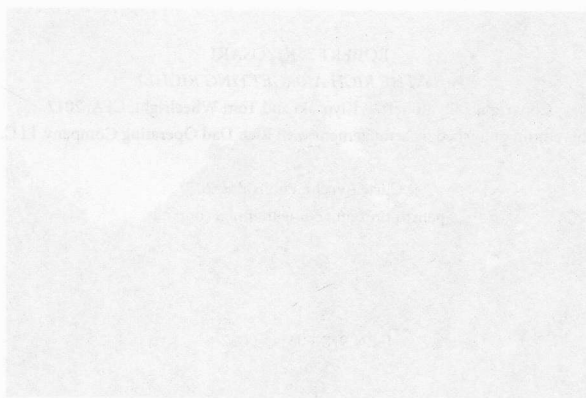
ROBERT T. KIYOSAKI

Autor al bestsellerului *Tată Bogat, Tată Sărac*

în colaborare cu

TOM WHEELWRIGHT, expert contabil

Autor al bestsellerului *Tax-Free Wealth*

CUPRINS

PREFAȚĂ	De ce crizele economice i-au îmbogățit și mai mult pe Robert și pe Kim	37
INTRODUCERE		42
Partea întâi	De ce bogații devin mai bogați.....	53
Capitolul 1	Ce ar trebui să fac cu banii mei?	57
Capitolul 2	Din ce motiv cei care pun bani deoparte sunt perdanți	62
Capitolul 3	De ce impozitele îi îmbogățesc și mai mult pe bogați... în mod legal	76
Capitolul 4	De ce greșelile îi îmbogățesc și mai mult pe bogați ...	93
Capitolul 5	De ce crizele îi îmbogățesc și mai mult pe bogați	106
Capitolul 6	De ce datoria îi îmbogățeste și mai mult pe bogați ...	121
Partea a doua	Ce nu este educația financiară	137
Capitolul 7	Ce nu este educația financiară	140
Capitolul 8	Ești analfabet din punct de vedere financiar?	153
Partea a treia	Ce este educația financiară reală?	173
Capitolul 9	De ce bogații joacă Monopoly	178
Capitolul 10	Venitul fantomă: venitul bogaților	189
Capitolul 11	Cadranul I: Maeștrii banilor	213
Capitolul 12	Ai un plan de rezervă?	230
Capitolul 13	Cum să eradicăm sărăcia: studentii îi învață pe studenți	244

Partea a patra	Economia plicticoasă	257
Capitolul 14	Cum poate un Porsche să te îmbogățească și mai mult	260

ÎNCHEIERE	273
-----------------	-----

POSTFAȚĂ	275
----------------	-----

SECȚIUNI BONUS	277
----------------------	-----

CAPITOLUL 1

Ce ar trebui să fac cu banii mei?

Tatăl sărac:

„Nu mă interesează banii.“

Tatăl bogat:

„Dacă pe tine nu te interesează banii tăi,
pe alții îi interesează.“

Iată o întrebare care mi se pune frecvent: „Am 10 000 de dolari. Ce ar trebui să fac cu banii mei?“

Am pierdut evidența numărului de persoane, de peste tot, care mi-au pus această întrebare. Toată lumea caută pastila-minune, o soluție ușoară. Și, deși suma de bani poate varia – de la 1 000 de dolari la 2,5 milioane de dolari – sunt întotdeauna întrebate același lucru. *Ce ar trebui să fac cu banii mei?*

Răspunsul meu standard este:

„Te rog, nu da de știre lumii că «habar n-ai ce să faci cu banii». Dacă nu știi ce să faci cu banii tăi, sunt milioane de oameni care îți vor spune ce să faci cu ei. În multe cazuri, îți vor spune: «Dă-mi mie banii tăi».“

Imaginea de detaliu

Ce faci cu banii tăi este *imaginea de detaliu* – pasul final –, ultima piesă din puzzle-ul tău financiar.

Această carte este despre *imaginea de ansamblu* – o încercare de a privi întregul puzzle. Apoi, poți decide care dintre piese sunt cele mai bune pentru tine.

După cum spunea adesea tatăl meu bogat:

„Există multe căi de acces către paradisul financiar.“

Clasa de mijloc și săracii... sărăcesc și mai tare

Lumea imprimă bani. Banii noștri sunt toxici. Banii noștri sunt instabili, provocând instabilitate în economia mondială. Cu cât sunt mai toxici banii care sunt creați, cu atât este mai mare decalajul dintre bogați, săraci și clasa de mijloc.

Un alt motiv pentru care bogații devin din ce în ce mai bogați este pentru că săracii și clasa de mijloc se concentrează excesiv pe detalii. Cei mai mulți oameni au fost învățați să *muncească din greu, să-și plătească taxele, să economisească, să cumpere o casă, să-și achite datoriile și să investească la bursa de valori.*

Aceștia sunt pași de urmat pentru imaginea de detaliu. Sunt aceiași pași pe care cei mai mulți dintre părinți, profesori și experți financiari te sfătuiesc să-i urmezi.

Părerea lui Warren

Warren Buffett, unul dintre cei mai bogați oameni din lume și, fără îndoială, unul dintre cei mai deștepți investitori are această părere despre consilierii financiari:

„Wall Street este singurul loc unde oamenii vin la volanul unui Rolls Royce pentru a primi sfaturi de la cei care circulă cu metroul.“

Tatăl bogat spunea despre asta: *„Motivul pentru care clasa de mijloc se zbate din punct de vedere financiar este pentru că urmează sfaturile agenților de vânzări, nu ale oamenilor bogați“.*

Un agent trebuie să vândă pentru a avea ce pune pe masă. Are nevoie de bani. Dacă nu vinde nimic, nu mănâncă nimic. De aceea, este o prostie să dai de știre lumii: *„Am 10 000 de dolari și sunt un idiot din punct de vedere financiar. Spune-mi ce să fac.“*

Warren Buffett a mai spus:

„Nu întreba niciodată un vânzător de asigurări dacă mai ai nevoie de încă o poliță. Răspunsul va fi întotdeauna unul afirmativ.“

Știe Buffett ce știe. Doar deține una dintre cele mai mari companii de asigurări auto din America, GEICO. Este un om foarte bogat care angajează agenți care să vândă pentru el.

Întreabă-i pe agenții de vânzări ce educație financiară au. Răspunsul onest în cazul multora dintre ei este „Nu prea multă“.

Întreabă-i cât de multe cărți despre bani au citit, iar răspunsul este probabil la fel: nu prea multe.

Atunci, întreabă-i dacă sunt bogați. Întreabă-i: dacă ar renunța acum la serviciu, ar mai avea ce să pună pe masă?

Omul vs. Maimuță

Cu ani în urmă, am văzut la televizor un concurs între o maimuță și niște manageri de fonduri de investiții.

Maimuța a ales acțiunile aruncând cu săgețile într-un panou de darts, cu numele companiilor drept ținte.

Managerii de fonduri și-au folosit educația, instruirea și abilitățile intelectuale pentru a analiza valorile companiilor înainte de a alege.

Maimuța a câștigat.

Perdanți cu state mari de plată

12 martie 2015, *CNN Money* a publicat un articol în care se spunea:

„Un procent incredibil de 86% dintre managerii activi de fonduri cu capitalizare mare nu au reușit să bată valorile de referință.“

Experți cu studii peste studii și venituri mari nu au putut să bată piața. Articolul continuă cu:

„Și nu, nu a fost o simplă întâmplare. Aproape 89% dintre acei manageri de fonduri nu au atins valorile de referință în ultimii cinci ani, iar 82% au făcut același lucru în ultimul deceniu, conform S&P*.“

Cu alte cuvinte, dacă o maimuță ar fi ales pur și simplu indicele bursier S&P 500, ar fi bătut 90% din experți pe cinci ani și 80% dintre experți de-a lungul a zece ani. Lecția care poate fi învățată de aici este că, dacă

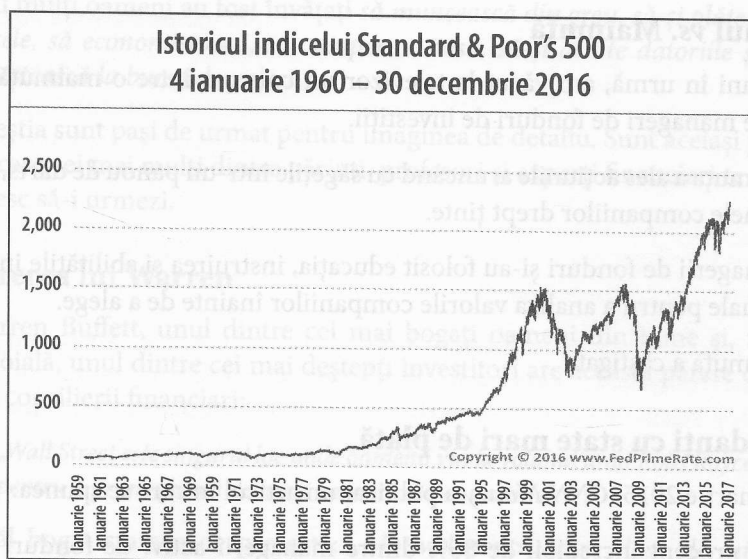
* Standard & Poor's - Companie americană de rating, care realizează indicii bursieri S&P 100 și S&P 500. (n. red.)

Respect pentru oameni și cărți

maimuța poate bate experții cu state de plată mari... atunci și tu o poți face.

Indicele S&P 500

Doar pentru că o maimuță poate să bată S&P 500, nu înseamnă că S&P câștigă bani. Maimuța și S&P pierd bani. După cum poți vedea în diagrama de mai jos, S&P a avut și sușuri și coborâșuri.

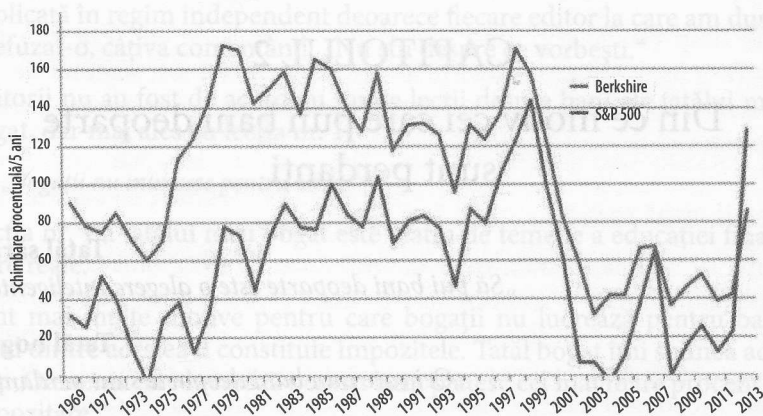
Sursa: FedPrimeRate.com | Istoricul indicelui S&P 500

Deci, de ce să investești pe termen lung? De ce să pierzi bani atunci când piețele se prăbușesc? Diversificarea nu te va ajuta să nu pierzi bani. S&P este un grup extrem de diversificat de 500 de acțiuni.

Warren Buffett

Chiar și compania lui Warren Buffett, Berkshire Hathaway, nu a dus-o mult mai bine decât S&P 500 după ce au început prăbușirile din 2000.

Berkshire Hathaway vs. S&P 500 (Declarații fiscale pe 5 ani)

Sursa: Business Insider

Mă întreb ce se va întâmpla când va avea loc următoarea prăbușire.

Î: Vrei să spui că Warren Buffet nu a bătut S&P 500? Spui că și el a pierdut bani?

R: Uită-te la diagramă!

Î: Deci cine investește cu el?

R: Oamenii care pun întrebarea: „Ce ar trebui să fac cu banii mei?”

Î: Dar cum rămâne cu oamenii care pierd bani? Nu îți pare rău de ei?

R: Absolut. De ce crezi că predau, scriu cărți și creez jocuri financiare? Am fost falimentar. Am pierdut bani, așa că știu cum te simți într-o astfel de situație. Mi se frânge inima să văd cum lumea se zbate din punct de vedere financiar.

Dacă o persoană ca Warren Buffett pierde bani, nu crezi că ar fi cazul să iei în considerare să investești în educația ta financiară înainte de a-ți lăsa banii pe mâna experților?

La urma urmei, dacă o maimuță îi poate bate pe experți, tu de ce nu ai putea s-o faci?

CAPITOLUL 2

Din ce motiv cei care pun bani deoparte sunt perdanți

Tatăl sărac:

„Să pui bani deoparte este o alegere inteligentă.”

Tatăl bogat:

„Cei care pun bani deoparte sunt perdanți.”

15 august 1971 a fost **data oficială a începutului** crizei financiare pe care o traversăm.

15 august 1971 a fost ziua în care Președintele Richard Nixon **a renunțat** la etalonul aur pentru dolarul american.

Banii, bată-i vina!

15 august 1971 a fost data la care **Statele Unite ale Americii au început să imprime bani.**

15 august 1971 a fost **data oficială când bogații au început să devină și mai bogați** – iar săracii și clasa de mijloc au început să devină din ce în ce mai săraci.

15 august 1971 a fost ziua în **care cei care economisesc au devenit perdanți.**

Avertizarea

La 8 aprilie 1997, *Tată bogat, tată sărac* a fost lansată oficial. Cartea a fost publicată în regim independent deoarece fiecare editor la care am dus-o a refuzat-o, câțiva comentând: „Nu știi despre ce vorbești.”

Editorii nu au fost de acord cu multe lecții despre bani ale tatălui meu bogat, dar mai ales cu lecția nr. 1:

„Bogații nu muncesc pentru bani.”

Lecția nr. 1 a tatălui meu bogat este piatra de temelie a educației financiare reale.

Sunt mai multe motive pentru care bogații nu lucrează pentru bani. Unul dintre acestea îl constituie impozitele. Tatăl bogat îmi spunea adesea: „Oamenii care lucrează pentru bani plătesc cel mai mare procent de impozitare.”

Motivul principal este că, după 1971, dolarii americani au încetat să mai fie bani, ci au devenit monede fiduciare.

Î: *Ce este o monedă fiduciară?*

R: Bani lipsiți de valoare și nesușinuți de nimic altceva decât de un decret guvernamental.

Î: *Ce este decretul guvernamental?*

R: Pe scurt, guvernul creează legi, spunând că o bucată de hârtie reprezintă bani, mijloc legal de plată. De exemplu, oamenii trebuie să-și plătească impozitele în moneda fiduciară a țării respective. Nu poți achita impozitele cu aur sau cu găini.

Î: *Ce e în neregulă cu moneda fiduciară?*

R: Guvernele tind să cheltuiască mai mult decât colectează prin impozite. Fac promisiuni pe care nu le pot respecta întotdeauna. Deci, ei imprimă valută fiduciară pentru a plăti facturile, făcând ca acea valută să valoreze din ce în ce mai puțin.

Î: *Deci trebuie să muncesc mai mult... și viața devine mai scumpă?*

R: Exact!

Î: *Monedele fiduciare devin lipsite de valoare?*

R: În cele din urmă, toate devin lipsite de valoare din cauză că funcționarii guvernamentali nu știu cum să facă bani. Știu doar cum să-i cheltuiască.

Respect pentru oameni și cărți

Filozoful francez Voltaire (1694-1778) a spus:

„Banii din hârtie revin în cele din urmă la valoarea lor intrinsecă – zero.”

Atât timp cât dolarul american a fost susținut de aur, era dificil să imprimi bani. Odată ce dolarul american nu a mai fost susținut de aur, mașinile tipografice au început să imprime, iar cei care puneau bani deoparte au devenit perdanți.

Banii sunt toxici

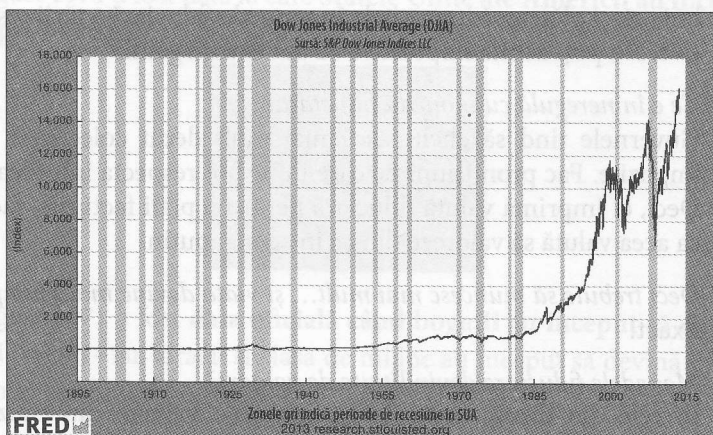
După 1971, dolarul american a devenit toxic. În 1971, dolarul american a devenit datorie – o recunoaștere formală a unei datorii a contribuabililor americani. Atât timp cât contribuabilul nu se plângea, tipografiile continuau să duduie. Era ca și cum i-ai fi dat de băut unui marinar deja beat. Alcoolul îl face pe alcoolic să se simtă bine. La fel și banii, chiar dacă este vorba de bani toxici.

Timp de 29 de ani, între 1971 și 2000, lumea a trăit într-o petrecere continuă. Din nefericire, petrecerea s-a terminat.

Petrecerea de 30 de ani

Diagrama următoare descrie povestea petrecerii care a ținut 30 de ani.

120 de ani de Dow-Jones

Sursă: FRED – Date Economice Rezerva Federală

După cum poți vedea, petrecerea a început să se calmeze în jurul anului 2000, la începutul secolului al XXI-lea.

Trei crize uriașe

În primii 10 ani ai acestui secol, lumea a trecut prin trei crize uriașe.

Prima, *criza dot-com*, în anul 2000, apoi prăbușirea imobiliarelor, în 2007, urmată de prăbușirea burselor, din 2008.

De fiecare dată când piețele s-au prăbușit, imprimeriile au fost turate la maximum, tipărind tot mai mulți bani, sperând că economia nu va intra în colaps.

Î: *Deci boomul din intervalul 1971–2000 a fost creat de banii tipăriți?*

R: Da.

Î: *Dar acum petrecerea s-a terminat?*

R: Da.

Î: *Și banii încă mai sunt imprimați? Cu speranța că dacă există mai mulți bani tipăriți, economia va fi salvată?*

R: Da. Și acesta este motivul pentru care cei care pun bani deoparte sunt perdanți.

Astăzi, ratele dobânzilor pentru economii sunt aproape de zero sau chiar sub zero. Din nou, cei care pun deoparte sunt perdanți.

În mod ironic, băncile din zilele noastre au prea mulți bani. Cu toate acestea, oamenii devin din ce în ce mai săraci. Explicația pentru acest lucru este că banii noștri sunt toxici. *Banii* îi sărăcesc și mai tare pe oameni. Oamenii care lucrează pentru bani și pun bani deoparte se îmbolnăvesc.

Din ce motiv cei care pun bani deoparte sunt perdanți

În 1976, o persoană putea economisi și, astfel, se putea îmbogăți.

De exemplu:

În 1976, **1 milion de dolari economisiți × 15% dobândă = 150 000 de dolari pe an**. Puteai trăi bine-mersi cu 150 000 de dolari pe an în 1976.

Respect pentru oameni și cărți

Lucrurile stau altfel astăzi.

Astăzi, 1 milion de dolari economisiți $\times$ 2% dobândă = 20 000 de dolari pe an. Atât de mult s-au devalorizat banii!

Și dobânda de 2% este una mare pentru zilele noastre.

Să analizăm ratele dobânzilor în raport cu inflația. Dacă inflația este de 5% înseamnă că pierzi 3% din bani pe an. Inflația există deoarece guvernele continuă să tipărească bani.

Adaugă și asta ecuației: în 30% din țări, nivelul ratelor dobânzilor este sub zero.

Î: *Băncile îmi vor percepe comision ca să îmi păstreze banii?*

A: Asta înseamnă rate negative al dobânzii.

Î: *De ce aș mai încerca să economisesc când banca îmi ia bani pentru păstrarea economiilor mele?*

R: Nu știu. Pentru mine este illogic.

Un motiv pentru care bogații se îmbogățesc din ce în ce mai mult constă în faptul că aceștia iubesc creditele. Bogații știu cum să se folosească de credite pentru a deveni mai bogați.

Ratele scăzute ale dobânzilor mie îmi spun: „Te rugăm, vino să împrumuți bani. Banii sunt la vânzare.“

Profețiile tatălui bogat

În 2002, a fost publicată cartea *Profețiile tatălui bogat*. Tatăl bogat a prezis că cea mai mare criză din istorie va fi în 2016, plus sau minus câțiva ani.

El a mai prezis și că vor fi mai multe crize mari înainte de cea mai mare criză dintre toate, pe care a preconizat-o în jurul anului 2016.

Î: *Acele crize au avut loc în 2000, 2007 și în 2008?*

R: Da.

Î: *Cum a reușit să fie atât de precis în predicțiile sale?*

R: Sunt mai multe motive. Motivul principal este că nu e prima dată când guvernele au tipărit bani pentru a-și achita datoriile.